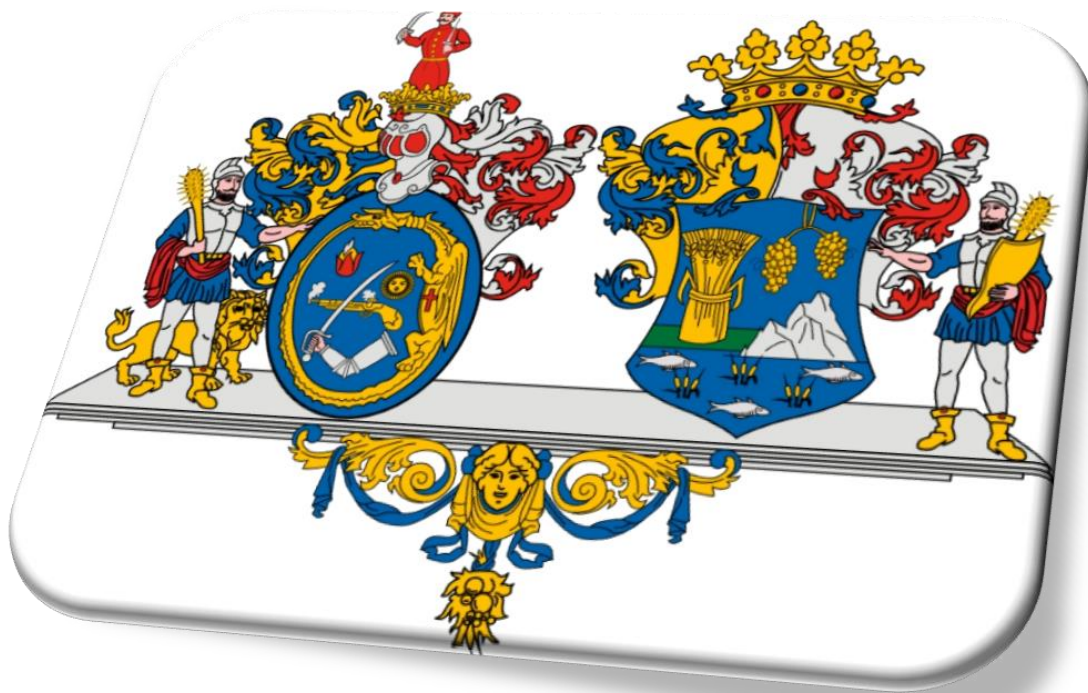

Hajdú-Bihar megye 2030-ig terjedő stratégiája

az Északkelet-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna 2030
stratégiájának kidolgozásához

Debrecen, 2020. november

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló	1
2. Vízió.....	3
3. A megye stratégiai céljai	3
1) A versenyképesség tovább erősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	3
2) Decentralizált gazdasági potenciál erősítése	11
3) Klímaadaptáció erősítése a megyében	17
4) Fenntartható, élhető települések és közösségek	20
4. Beavatkozási logika.....	24
5. Intézkedések, ernyőprojekt-javaslatok, (egyedi projektjavaslatok) – táblázatos melléklet .	29
6. A stratégiai célok indokoltsága	29
7. Mellékletek.....	31

1. Vezetői összefoglaló

Mind Magyarország, mind Északkelet-Magyarország tekintetében jelentős kihívás a gazdaság erősítése, a benne rejlő lehetőségek kiaknázása; ennek elérésére együtt, közös gondolkodással és fejlesztésekkel lehetünk képesek. Ezen cél megvalósítása volt az alapja az Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna életre hívásának.

Annak érdekében, hogy a megfelelő koherencia megteremtése megvalósuljon a dokumentum készítése során figyelemmel voltunk az Innovációs és Technológiai Minisztérium ágazati stratégiáira. Jelen dokumentum és a Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepcióját megalapozó feltáró-értékelő vizsgálat közel egy időben készült, így a két dokumentum egymással összhangban határozza meg az elérendő stratégiai célokat, a hozzájuk kapcsolódó intézkedéseket és a megye vízióját a 2030-ig terjedő időszakra.

Hajdú-Bihar megye jövőképe: *Hajdú-Bihar a Kárpát-medence újrászervesülő területi folyamataiban megerősödött térségi szerepével egy dinamikus és versenyképes, magas hozzáadott értékű gazdasággal és fejlett innovációs ökoszisztémával rendelkező, társadalma és környezete irányában felelős megye, mely elhivatott természeti és kulturális értékeinek megőrzésében, fenntartható kiaknázásában, egyben nyitott a kreatív és innovatív kezdeményezésekre.*

A fenti megfogalmazás világosan meghatározza Hajdú-Bihar megye céljait az elkövetkezendő időszakra vonatkozóan, amelynek alapját az aktuális helyzet feltárása, a fejlesztendő területek meghatározása és a lehetőségek felmérése biztosítja. A vízió és a célok, valamint az ahhoz kapcsolódó intézkedések jelen dokumentum mellékletét képező helyzetelemzésben értékelt tapasztalatok alapján kerültek meghatározásra igazodva az ITM ágazati stratégiáihoz.

A stratégia elkészítéséhez a megye teljes körű helyzetfeltárása volt szükséges, mely magába foglalja Hajdú-Bihar megye jelenlegi társadalmi, gazdasági, környezeti és infrastrukturális helyzetének elemzését.

Az elemzés során vizsgálati szempont volt a megye népességi helyzete, amely keretében népességszám, a korösszetétel, valamint a népesség képzettségi szintjére helyeztük a hangsúlyt. Gazdaságfejlesztési szempontból elengedhetetlen a humánkapacitás figyelembevétele, így a munkaerő-piaci helyzetet is vizsgálat alá vontuk, valamint az oktatási rendszer helyzete is áttekintésre került.

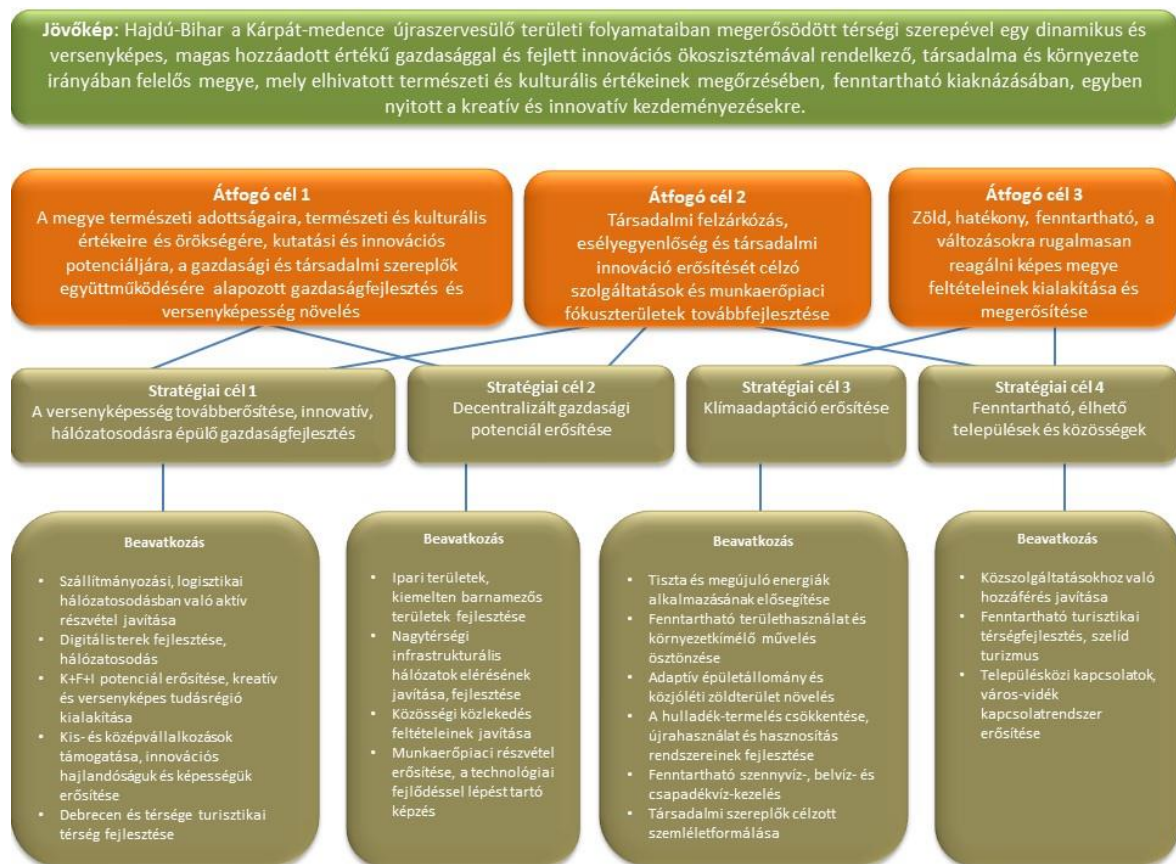
A humán erőforrás helyzetének feltárása után a gazdaság helyzete került górcső alá, amely magában foglalja a gazdaság teljesítmény és innovációs potenciál áttekintését, a mezőgazdaság helyzetét, a K+F+I ágazatot, az ipar, a szolgáltatások és a turizmus ágazatok vizsgálatát.

A jövőbeni befektetések és fejlesztések tervezéséhez elengedhetetlen megvizsgálni a célterület környezeti állapotát. Ez esetben Hajdú-Bihar megye tekintetében - többek között - a mezőgazdaság hangsúlyossága okán kiemelt fókusz helyeződött a klimatikus viszonyokra és a vízrajzi viszonyokra.

Mindezek mellett a gazdasági fejlesztések egyik, - ha nem a legfontosabb tényezője, - a meglévő infrastruktúra állapotának felmérése, amely szintén külön részben kapott helyet a helyzetelemzés során.

Mindezen szempontok áttekintése és kiértékelése után SWOT-analízis elkészítésére került sor, amelyben az erősségek, gyengeségek, valamint az ezekhez párosuló lehetőségek és veszélyek adják a helyezértékelés esszenciális magját.

A jelenlegi helyzet feltárása és a lehetőségek vizsgálata után megfogalmazásra került Hajdú-Bihar megye 2030-ig terjedő víziója. Ezen vízió elérése érdekében átfogó célok kerültek meghatározásra, amelyekhez stratégiai célokat és beavatkozásokat rendeltünk a következő módon:

A fenti ábrán látható, hogy a jövőkép megfogalmazása adja az ágazati és a stratégiai célok alapját. Ezek meghatározása után kerültek hozzárendelésre a beavatkozási javaslatok. Ennek megfelelően a megyei vízióban meghatározott jövőkép végig követi a teljes stratégiát. Ez a horizontális metodika alapozta meg azt, hogy olyan intézkedési javaslatok kerüljenek meghatározásra, amelyek a megye jelenlegi helyzetéből építkeznek, így előremutató fejlesztési lehetőségeket biztosít mind a megye, mind pedig a zóna egészét tekintve.

2. Vízió

Hajdú-Bihar a Kárpát-medence újraszervesülő területi folyamataiban megerősödött térségi szerepével egy dinamikus és versenyképes, magas hozzáadott értékű gazdasággal és fejlett innovációs ökoszisztémával rendelkező, társadalma és környezete irányában felelős megye, mely elhivatott természeti és kulturális értékeinek megőrzésében, fenntartható kiaknázásában, egyben nyitott a kreatív és innovatív kezdeményezésekre.

3. A megye stratégiai céljai

1) A versenyképesség tovább erősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés

Hajdú-Bihar megye egészére vonatkozóan az egyik legfontosabb cél a megye versenyképességének további erősítése. Erre vonatkozóan Hajdú-Bihar megye adottságai több szempontból is lehetőséget biztosítanak a gazdasági fejlődésre.

A megye hosszútávú célkitűzése a kedvező földrajzi fekvésére, geopolitikai pozíciójára, természeti adottságok és kulturális és világörökségi értékek meglétére és tudásbázisára alapozva, hogy visszanyerje a gazdaságban korábban betöltött súlyát és lehetőségei kiaknázásával vezető szerepet töltsön be hazai és nemzetközi viszonylatban egyaránt. Ezen cél elérésére érdekében elengedhetetlen a nemzetközi szinten is egyre inkább felülreprezentált gazdasági irányzatoknak megfelelő fejlesztések területspecifikus lehetőségeinek lehatárolása és ezen irányzatok tovább erősítése.

Hajdú-Bihar megye stratégiai jelentőségű iparágai/ágazatai:

- mezőgazdaság és feldolgozóipar
- funkcionális élelmiszeripar
- jármű- és gépipar
- egészségipar
- gyógyszeripar
- elektronika és IT
- környezeti ipar és biotechnológia

Jelenleg Debrecen központi szerepe mellett vizsgálva a megye további térségeit elmondható, hogy a legjelentősebb stratégiai iparág egyértelműen a mezőgazdaság és feldolgozóipar, amely tekintetében valamennyi hajdú-bihar megyei térség megjeleníthető az ott elhelyezkedő magas árbevételű termelő cégeknek köszönhetően.

A gépipar területén Debrecen mellett Hajdúhadház térsége rendelkezik kiemelkedő potenciállal.

A funkcionális élelmiszeripar esetében Debrecenen kívül jelentős potenciállal rendelkező települések Hajdúböszörmény és Hajdúnánás.

Ezen irányzatok mentén való tudatos gazdaságfejlesztési folyamatok magában hordozzák:

- A megye agrár- és élelmiszergazdasága megerősödését, amely által nő az exportban és a gazdaságában betöltött szerepe, így hozzájárul a fenntartható gazdasági növekedéshez, valamint a vidéki térségek fejlődéséhez és a foglalkoztatás növeléséhez. A hagyományos fejlesztési logikától elszakadó agrárgazdasági fejlesztések (egészségipart, funkcionális élelmiszeripart kiszolgáló ökológiai gazdasági fejlesztések, kapcsolódó egyetemi kutatások kiterjesztése) jelentős multiplikátor hatása magában hordozza a gépgyártás, a szaporítóanyag gyártás és a szolgáltató ágazatok fejlesztését is.
- Debrecen potenciáljára építve a megyeszékhely a Kárpát-medence egészség fővárosává válását, melynek keretében a lakosság egészséges környezetben élhet, valamint javul egészségi állapota. Ez a meglévő kutatás-fejlesztési, innovációs, társadalmi és szociális potenciálok, valamint az egészségipar és kapcsolódó iparágak komplex és egymást erősítő innovatív fejlesztésével valósulhat meg.
- A megye erősödő szerepét az innováció és a tudásközpontú ágazatokban, hiszen ebben a megye felsőoktatása versenyelőnnyel és potenciállal rendelkezik nemzetközi szinten is. Kiemelt szerep jut a nyelvtanulás és a szakmai képzés megerősítésének, a tanulható kompetenciák fejlesztésének, a piacképes tudást közvetítő oktatási intézmények fejlesztésének, hiszen a jól képzett és kreatív ember a legfontosabb erőforrása a gazdasági fejlődésnek. Ennek elengedhetetlen részét képezi a lakosság és elsősorban a fiatalok szemléletváltozása, az innováció társadalmi elterjesztése. Ez pedig megalapozza és lehetővé teszi – az elsődlegesen az agrárium területén szükséges – generációváltást, ami a gazdaság többi területéhez hasonlóan a mezőgazdaságban is megvalósíthatóvá teszi a versenyképesség biztosítása szempontjából egyre inkább létfontosságúvá váló technológiaváltást, a digitális, precíziós technológiák térnyerését.

Az innovációs potenciál kiaknázása nem csak a gazdasági szereplők számára fontos, hiszen a megye gazdasági erősödése, az innovatív megoldások elterjedése a vidéki területeket olyan értékekkel rendelkező lélettérre formálja, ahol a fiatalok és idősek egyaránt megtalálják jövőjüket, boldogulásukat. A vállalkozások – főként a KKV-k – nem rendelkeznek kellő tudással ahhoz, hogy termelési, működési folyamataikba új módszereket, digitális eszközöket vezessenek be.

A szakmai képzés megerősítése kiemelten fontos a fentebb felsorolt stratégiai jelentőségű iparágak vonatkozásában.

Éppen ezért, a felsőoktatás szintjén a Debreceni Egyetem - alaptevékenységein túl – képzési portfóliójának kialakításakor kiemelten fókuszál az egészségiparhoz, a gyógyszeriparhoz, az orvosi műszergyártáshoz, az élelmiszeriparhoz, az agráriumhoz, a sporthoz, az egészségügyi ellátáshoz és az azokat horizontálisan kiszolgáló (informatika, gazdaságtudomány, műszaki tudományok) képzésekre.

A vállalkozói, piaci igényeket a megyében található szakképzési centrumok folyamatosan monitorozzák és fogadják, így képzési portfóliójukat ehhez igazodóan rendszeresen felülvizsgálják és változtatják. A konkrét képzések kapcsán a koncentráció iránya kettős: egyrészt az elsősorban Debrecen környékére betelepülő nagyipari vállalatok igényeinek célzott kielégítésére törekednek, másrészt nem megelégedve a népesség nagyobb részének megélhetését biztosító mikro-és kivállalkozásokról, az általuk megfogalmazott igényeket igyekeznek kiszolgálni. Ez a kérdéskör szorosan összefügg a „2. Decentralizált gazdasági potenciál erősítése” stratégiai cél 4. Munkaerő-piaci részvétel erősítése, a technológiai fejlődéssel lépést tartó képzés tárgyú beavatkozással, ezért részletesebben ott kerül kifejtésre.

Hajdú-Bihar megye lehetőségeire alapozott céljainak elérése és a stratégiai jelentőségű iparágak erősítése érdekében a legfontosabb tervezett beavatkozások:

1. Szállítványozási, logisztikai hálózatosodásban való aktív részvétel javítása

Hajdú-Bihar megye földrajzi elhelyezkedése alkalmassá teszi a megye teljes területét arra, hogy jelentős szerepet játsszon Magyarország és Közép- Kelet Európa logisztikai rendszerében. A megye országon belül periférikus fekvésű területként határozható meg, ugyanakkor ezen helyzetéből fakadóan fontos tranzit terület is, amely gazdaságfejlesztési szempontból alapot ad a logisztikai hálózatban történő aktív részvételnek. Mindezek mellett nemzetközi szempontból is jelentős útvonalak is áthaladnak a megye területén. Ilyen útvonal a TEN-T törzshálózata, - amely a megye északi részét érinti – valamint az említett törzshálózat kiegészítő hálózatának Polgár-Debrecen-Berettyóújfalu és a Püspökladány-Berettyóújfalu-országhatár útszakasza. Az előbbi útszakaszok megléte mellett az utóbbi időszak infrastrukturális fejlesztései is alapját szolgálják a logisztikai és szállítványozási hálózat erősítésének.

Jelen fejlesztési irány szempontjából lényeges megemlíteni a közúthálózati fejlesztéseken belül a gyorsforgalmi utak egyre nagyobb mértékű kiépülését is a megyében. A gyorsforgalmi utak jelentős mennyiségben bonyolítanak le tranzitforgalmat, így ezek menti logisztikai fejlesztések indokolttá válnak. Ilyen jelentős gyorsforgalmi útfejlesztést jelent Hajdú-Bihar megyében a meglévő M3 autópályához csatlakozó M35-ös autópálya Debrecen-Berettyóújfalu szakasza a megye déli területének elérését is előnyösebbé teszi, így az Észak-Déli irányú gyorsforgalmi úthálózat kiépülése a Bihari térség településein is lehetővé teszi a szállítványozás, raktározás célú fejlesztéseket. Jelenleg a megye déli területéről érkező tranzitforgalom legnagyobb részét a 47. számú főúton történik, amely Debrecen-Szeged szakaszon fekvő Hajdú-Bihar megyei településeket is összeköti, így az M35-ös autópálya Debrecen-Berettyóújfalu szakasza jelentősen csökkenti a terület terheltségét.

A kötöttpályás teherszállítás tekintetében szintén jelentős útvonal érinti a megye területét. Ez a 100-as számú vasútvonal, amely a Budapest-Cegléd-Szolnok-Záhony-országhatár vonalat jelenti, illetve a Püspökladány-Biharkeresztes-országhatár vonalat jelentő 101-es számú vasútvonal. Az előbbi vonal Ukrajna irányában történő nemzetközi teher és áruszállítás legjelentősebb szakasza hazánkban. Ezen útvonalon Kaba állomás iparvágány hálózata nagy gazdasági jelentőségű. A 101-es vasútvonal a Románia irányából, illetve irányába történő áruszállítás tekintetében lényeges vonal.

A megye több részén jelen vannak nemzetközileg jelentős útvonalak, amelyek mentén több esetben már meglévő ipari parkkal rendelkező települések fekszenek. A megye azon szerencsés helyzetben van, hogy több nemzetközi közlekedési folyosó jelentős útvonala is a Hajdú-Bihar megye területén keresztül fut, így a lehetséges logisztikai hálózat kialakítása több transznacionális szállítási gerincvonal mentén alakulhat ki. Ennek következtében az ilyen irányú fejlesztések nem jelentenek a megye településeinek egymással való versenytársi szerepének kialakulását, így a gazdaságfejlesztés ezen ága a megye települései közötti érdekellentétek elkerülésével mehetne végbe.

A logisztikai szektor fejlesztésére oktatási szempontból is lehetőség nyílik. Hajdú-Bihar megyében több oktatási intézmény is lehetőséget biztosít logisztikai irányú tanulmányok folytatására, így a Debreceni Egyetemen is. Erre alapozva a megyének nem csak az

infrastruktúra megléte, illetve potenciálja ad lehetőség a raktározási, szállítványozási szektorban való térnyerésre, hanem a megfelelő tudásbázis kialakítására is lehetőség nyílik.

A logisztikai tevékenység esetében ugyanakkor a gazdasági előnyök mellett figyelembe kell venni az ezen tevékenység erősödésével járó környezeti terhelés megnövekedését is. A megnövekedő forgalom kedvezőtlen hatással járhat az társadalmi, valamint a természeti környezet tekintetében egyaránt. Ezen jelenség megjelenésének elkerülése érdekében a logisztikai, szállítványozási fejlesztések csak társadalmi terhek, minimalizálása illetve a környezeti terhelhetőség figyelembevételével történhet.

A logisztikai hálózatot erősítő infrastrukturális fejlesztések mellett az infokommunikációs hálózat kiépítése is elengedhetetlen a logisztikai folyamatok összehangolása érdekében.

A szállítványozási, logisztikai hálózatosodásban való aktív részvétel javításával a cél, hogy a megye földrajzi, infrastrukturális lehetőségeit gazdasági szempontból nagyobb mértékben használják ki Hajdú-Bihar megye települései. A nemzetközi trendek tekintetében kijelenthető, hogy a gazdaság e szegmense az egyik legdinamikusabban fejlődő gazdasági szektor. Ezen fejlesztések megfelelő térbeli összehangolása mellett Hajdú-Bihar megye településeinek gazdasága olyan szektorral gazdagodna, amely eddig a lehetőségekhez képest alacsonyabb mértékben került kihasználásra.

Ezen erőforrások megléte, valamint ezek további fejlesztése Hajdú-Bihar megyét a térség nagy jelentőséggel bíró logisztikai bázisává emelheti.

Fókuszterületek:

- A 100-as vasútvonal fejlesztése, mely során cél a 160 km/h közlekedési sebesség elérése
- További tervek között szerepel a Püspökladány - Biharkeresztes vonal kétvágányúsítása és villamosítása, valamint a Debrecen – Mátészalka vonal villamosítása
- A nemzetközi elérhetőséget javítja továbbá a Debrecenben található, nemzetközi légiforgalmat lebonyolító repülőtér is, amely nem kizárólag a nemzetközi személyforgalom miatt jelentős; a repülőtér nemzetközi áru- és személyforgalmi határállomásként is működik, amely fontos logisztikai potenciált is jelent, így további fejlesztése elengedhetetlen
- A raktározás, szállítványozás ágazatnak jelentősebb szerepvállalása a megye gazdaságában nem csak az egyre javuló közlekedési helyzet okán fejlesztendő; az utóbbi időszak nagyléptékű, szintén infrastrukturális beruházása az ipari park fejlesztések voltak. Jelenleg Hajdú-Bihar megye területén 14 ipari park található. Ezek közül 4 Debrecenben, 2 Hajdúböszörményben található. A további nyolc ipari park Berettyóújfalu, Ebes, Hajdúnánás, Hajdúsámson, Kaba, Nyíradony, Polgár és Téglás településeken található. A felsorolt települések közül több a transznacionális közlekedési hálózathoz tartozó útszakasz mentén helyezkedik el. Ebből fakadóan az említett településeken lévő ipari parkok megfelelő helyszínül szolgálnának a logisztikai központok hálózatának kialakítása céljából
- Logisztikai képzések erősítése

2. Digitális terek fejlesztése, hálózatosodás

Hajdú-Bihar megye esetében a KKV-k tekintetében elengedhetetlen saját infokommunikációs rendszereik fejlesztése, új és kipróbált rendszerek használata a tevékenység optimalizálása, a kommunikációs és szervezési rendszer korszerűsítése érdekében. Ezen cél elérésére az új technológiákhoz való hozzáférésre vonatkozó lehetőségek bővítése fejlesztendő terület.

A vállalaton belüli hálózatok fejlesztése mellett a hasonló tevékenységet végző vállalkozások közötti információ, tudás csere folyamatainak erősítése szintén azon része a gazdaságfejlesztésnek, amelyben fejlesztési potenciál rejlik. Ezen folyamatok által a már megszerzett tudás és tapasztalatcsere a vállalkozások fejlődését, együttműködések létrejöttét, hálózatosodást eredményezne, amely a gazdaság fejlesztésének alappillére.

Ezen hálózatosodási törekvések Hajdú-Bihar megye gazdaságfejlesztési célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlenül szükséges. Ebben az értelemben fontos azon eszközök aktív és tudatos alkalmazása, melyek e célkitűzések elérését hatékonyan, új és innovatív fejlettebb látásmóddal gazdagítva képesek segíteni.

Hajdú-Bihar megye esetében ezen célok elérésére hatékony lehetőség lehet a meglévő klaszterekhez való csatlakozás, illetve újak létrehozása. Az így kialakított tudásbázis és az üzleti szereplők közti interakciók erősödése egy megfelelő keretrendszer kialakításával jelentős mértékben segítheti a megye gazdasági erejének növekedését, új növekedési területek kialakítását-megszilárdítását, hatást gyakorolva ezzel nemzeti szinten is a gazdasági-társadalmi folyamatok javulására.

Hajdú-Bihar megye meghatározó klaszterei:

- Pharmapolis Debrecen Innovatív Gyógyszeripari Klaszter
- Pharmapolis Innovatív Élelmiszeripari Klaszter
- Szilícium Mező Regionális Informatikai Klaszter
- MSE Sport és Életmódfejlesztő Klaszter
- Termál-Egészségipari Klaszter

A fenti célok megvalósulása tekintetében a kis- és középvállalkozások innovációs hajlandóságának és képességének erősítése is szükséges. Azon kis- és középvállalkozások, amelyek 2010 és 2015 között Akkreditált Klaszter tagként működtek növekvő gazdasági súlyúvá váltak. Ezt bizonyítja a 2018. január 31.-i állapot, miszerint a KKV minősítésű tagvállalatok gazdasági eredményei szignifikánsan meghaladták a 2013. évi klaszter tagság adatait. Ebből következően a KKV fejlesztés egyik legsikeresebb formája a klaszterek létrejöttének támogatása.

Célként fogalmazható meg a helyi erősségekre építő regionális klaszterek erősítése mellett, olyan hazai csúcsklaszterek létrejötte, melyek a méretgazdaságossági küszöb átlépésével nemzetközi piaci láthatósággal bírnak. Tömörítik a kiemelt hazai iparágak értékláncainak szereplőit az általuk nyújtott szolgáltatások, kínált termékek révén helytállnak a globális piacon folyó versenyben.

Fókuszterületek:

- Vállalati IKT fejlesztések, beruházások elősegítése
- Vállalatok közötti együttműködések, hálózatosodás, minőségi klasztertevékenységek támogatása

3. K+F+I potenciál erősítése, kreatív és versenyképes tudásrégió kialakítása

Habár Hajdú-Bihar megye országos viszonyításban kiemelkedő innovációs teljesítménnyel rendelkezik, de a K+F+I területen további, jelenleg még ki nem használt potenciállal rendelkezik.

A megye innovációs teljesítményének fejlődéséhez alapot szolgáltató infrastruktúra és humán erőforrás fejlesztésén keresztül elérhető, hogy a tudásbázis erősítésével növekedjen a kutatás-fejlesztési kapacitás mind mennyiségi mind pedig minőségi oldalról. A lehetőségek kiaknázása által olyan kutatás-fejlesztési bázis létrehozására lenne lehetőség, mely nemzetközileg is kiemelkedő színvonalú kutatás-fejlesztési eredmények elérésére predesztinálja a megyét, ezzel erősítve a megye vonzásának erejét a térséget a világ élvonalához tartozó kutatási projektek és kutatók esetében.

Hajdú-Bihar megyében az innovatív fejlődés jövőjének alapját a térség országos viszonylatban kiemelkedő tudásbázisa, kutató-fejlesztő kapacitása és az erre épülő ágazatok innovációs eredményességének növelése adja.

Ezen ágazatok a következők:

- mezőgazdaság és feldolgozóipar
- funkcionális élelmiszeripar
- jármű- és gépipar
- egészségipar
- gyógyszeripar
- elektronika és IT
- környezeti ipar és biotechnológia

Az említett versenyelőnyök alapján a megye jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik az iparági innovációs együttműködések, a megye innovációs támogató rendszer és a kutatás-fejlesztésben aktív vállalkozások száma, tevékenysége vonatkozásban. A megyében már meglévő, magas színvonalú tudásbázis és az ipar együttműködésén alapuló közös innovációs tevékenységek eredményeként nemzetközileg is versenyképes új termékek, szolgáltatások megjelenése esetén erősödhet a megye versenyképessége mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban.

Egyes ágazatok vagy térségek innovációs szempontból kiemelt fejlesztése nem jelenti a perifériák vagy jelenleg még kevésbé erős, nem domináns ágazatok helyzetének romlását, sőt egyes fejlesztési területek esetében a legmegfelelőbb tér a befektetésre az innovációs szempontból periférikus térség. Ilyen térséget alkot például a még kiaknázatlan, de már kiépült ipari parkkal rendelkező települések köre, vagy akár a funkcionális élelmiszeripar vonatkozásában azon, az innovációs központoktól távolabb dolgozó és működő kistermelők, kisvállalkozások köre, akik együttműködéseik erősítése révén egyrészt erősödő innovációs potenciált jelenthetnek, egyben pedig új gazdasági előnyökre is szert tehetnek. Az innovációs szakosodáson keresztül a húzóágazatok versenyképességének növekedése magával vonja az egész térség versenyképességének és gazdasági teljesítőképességének növekedését, mely során kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a leszakadó térségek is kellőképpen kivehessék részüket, és javuljanak életkörülményeik, kilátásaik.

A lehetőségek kihasználásával fenntartható innovációs rendszer alakulhat ki, mely hozzájárul versenyképesség javításához, munkahelyteremtő képesség növeléséhez, a megye magtartó erejéhez, ezzel pedig az innovációban kevésbé aktív leszakadó térségek felzárkózását is segíti. Egyik kiemelt fejlesztési lehetőség a már rendelkezésre álló ipari parkok, inkubátorok minőségi szolgáltatásfejlesztésének támogatása, szakmailag felkészült tanácsadói kapacitás kialakítása, szolgáltatásainak és kapacitásának kibővítése.

A vállalkozások K+F+I tevékenységének ösztönzése szintén olyan fejlesztési potenciál, amely kihasználásával Hajdú-Bihar megye innovatív fejlesztési törekvései elérhetővé válnak. Ennek eszköze lehet az innovatív vállalkozások létrehozásának ösztönzése (start-upok), valamint a vállalkozások közötti információmegosztás fejlesztése, amelyre a klaszterek megfelelő alapot biztosíthatnának.

A vállalatok ösztönzésén túl a K+F+I tevékenységben résztvevő humán erőforrás mennyiségi és minőségi gyarapításával a piaci igényeknek megfelelően nagy tudásbázis alakítható ki. Erre Hajdú-Bihar megyében a Debreceni Egyetemen folyó széleskörű kutatási tevékenység lehetőséget kínál. A vállalkozások részéről igény mutatkozik a jól képzett szakmunkásokra és diplomásokra, ezért az igények és a képzési struktúra feltérképezése épülő képzések elindítása javítaná a humán erőforrás célzott tudását. A képzett munkaerő számának növelése mellett fontos cél annak megyében tartása is. A kutatói szféra esetében ennek eszköze lehet a tudományos tehetséggondozás erősítése. A tehetséges kutatók megtartásának eszköze lehet a kutatói mobilitás ösztönzése, a kutatói és szakértői hálózatokhoz való hozzáférés elősegítése. Fontos cél a vállalati és a K+F területen dolgozók külföldi tapasztalatszerzésének támogatása. A több nyelvet beszélő, magasan képzett munkaerőre alapozottan külföldi tőkebefektetések, gyártó- és szolgáltató kapacitások megyébe vonzása is nagyobb mértékeket ölthet, ezzel is erősítve a megye kreatív gazdasági telepítő tényezőit.

Hajdú-Bihar megye határmenti elhelyezkedéséből fakadóan lehetőség nyílik határmenti kapcsolatok dinamizálásával a térségi kutatás fejlesztésével nem csak országos, de transznacionális tekintetben is központi tudásbázissá teheti a megyét. Ez kiemelten jelentős lehet a funkcionális élelmiszeripar, mezőgazdaság és feldolgozóipar, illetve az egészségipar vonatkozásában. A transznacionális fejlesztési projekteknél, európai szintű kutatási programokban való részvétel további forrásokat hozhat a térségbe, amivel az innovatív ágazatok további fejlesztési lehetőségei biztosíthatók lennének. A helyi innovációs szereplők közötti együttműködés és a térségen kívüli szereplőkkel való kooperáció eredményeként pedig növelhető a megyébe áramló tudás, melynek hasznosulásával növekszik a megye innovációs teljesítménye.

Fókuszterületek:

- Iparági innovációs együttműködések erősítése minden meghatározott stratégiai iparág vonatkozásában
- Innovatív egészségipari és gyógyszeripari fejlesztések
- Innovációs ökoszisztéma serkentése
- Ipari parkok, inkubátorok minőségi szolgáltatásfejlesztésének támogatása
- Tanácsadói kapacitás kialakítása, szolgáltatásainak és kapacitásának bővítése
- Határmenti kapcsolatok dinamizálása
- Telephely-fejlesztés támogatása

4. Kis- és középvállalkozások támogatása, innovációs hajlandóságuk és képességük erősítése

A kis- és középvállalkozások Hajdú-Bihar megye jelenlegi vállalati struktúrájában is jelentős szereppel bírhatnak, mint esetleges jövőbeni beszállító vállalkozások.

A megye legjelentősebb külföldi vállalatainak letelepedése a megyeszékhelyre tehető, köszönhetően Debrecen jelentős infrastrukturális, humán és tudásbázisának. Az elmúlt évtized az egyik legnagyobb gazdasági eseménye Debrecen és a megye tekintetében a BMW legújabb európai gyárának idetelepülése. Ennek eredményeként, a már meglévő gyártó tevékenységet végző nagyvállalatok száma és gazdasági súlya egyaránt jelentős gazdasági szereplővé léptette elő Debrecen.

A kis- és középvállalkozások szerepe ilyen tekintetben megnőhet. A nagyvállalatokkal való együttműködés lehetősége immár helyi szinten is elérhető, így egyre innovatívabb, diverzifikálódó beszállító KKV-k jelenlétére van szükség. Azok a vállalkozások, amelyek a nemzetközi elvárásoknak megfelelő gazdaságfejlesztési stratégiát követve innovatív szereplővé képesek fejlődni jelentős gazdasági szereplőkké válhatnak. Ezen vállalkozások számára szükséges telephelyek fejlesztése, kialakítása, amely tekintetében Hajdú-Bihar megye települései fontos szerepet tölthetnek be.

Az egyik legfontosabb cél a vállalkozások innovációs képességét érintő felmérés, amely alapján optimalizálható a telephelyfejlesztésük és megalapozható a kapcsolódó eszköz- és technológiaváltás.

Fókuszterületek:

- Innovatív agrár- és élelmiszeripari fejlesztések, termelékenység javítása és optimalizálása
- Innovatív és/vagy zöld megoldások kidolgozásának és alkalmazásának támogatása
- Innovatív technológiai fejlesztés
- Start-up ökoszisztéma építése
- Szellemitulajdon-védelem tudatosítása, jogérvényesítése, könnyítése
- K+F iránti középvállalati igény megteremtése
- Hatékony külpiacra segítség
- Tudatos állami kereslet erősítése az innovációra, innovatív megoldások alkalmazására
- Tudatos és célzott befektetés-ösztönzés települési és/vagy megyei szinten

5. Debrecen és térsége turisztikai térség fejlesztése.

A desztináció-központú szemlélet alap gondolata, hogy az utazási döntés befolyásolása szempontjából nem egy-egy attrakció önmagában történő meghatározása, hanem egy adott térség egymáshoz közel lévő természeti kincsei, épített örökségei, rendezvényei, programjai, gasztronómiája, szálláshelyei, a térség hagyományainak színes kínálata jelent igazi vonzerőt.

A beavatkozás nem azonos a „Fenntartható, élhető települések és közösségek” stratégiai cél keretében tervezett turisztikai fejlesztésekkel; jelen beavatkozás kifejezetten a nagyobb volumenű, Debrecen központú, tömegeket vonzó turisztikai irányt követi.

Ezért olyan térségi brand felépítése szükséges, mely márkastratégiáját az adott desztinációban elérhető szolgáltatások összehangolt tervezésével lehet sikerre vinni. A törvény értelmében az állam feladata mindezek desztinációkon belüli és országos szintű összehangolása, a szakmai tervezésnél és a források szétosztásánál egyaránt.

Cél, hogy az eddigi, pontszerű fejlesztések helyett – illetve azok összekapcsolásával – korszerű, egységes, komplex kínálat alakuljon ki, és olyan beruházások valósuljanak meg, amelyek ehhez a koncepcióhoz illeszkednek.

Debrecen kiemelése, mint ideális citybreak helyszín, a városlátogatások szerepének növelését hangsúlyozzák, ezt egészítik ki a desztináció egyéb jelentős termékei, úgymint a világörökségi helyszín Hortobágy, az aktív- és ökoturisztikai kínálati elemekben bővelkedő Tisza-tó, vagy a Hajdúszoboszlói Hungarospa.

A kiemelt turisztikai fejlesztési térség esetében a vízió és a jövőbeni márkapozíció kapcsán elmondható, hogy nem szükséges a térség újrapozicionálása, az egészségturisztikai pozíció további erősítése támogatandó. Az Magyar Turisztikai Ügynökség által elfogadottnak tartott vízió szerint Hajdúszoboszló valódi négy évszakos üdülőhellyé válhat. A fejlesztési térségben kiemelt cél a vendégvolumen áramoltatása. Debrecen, a légi kapujával, pezsgő, fiatalos, impulzívan fejlődő kínálatával, fejlett infrastruktúrájával jelenthet egyfajta „city break” (városlátogatás) úticélt, mely elsősorban az időjárásfüggetlen kínálati elemek fejlesztésével valósulhat meg.

Új elemet és gazdasági potenciált hordozó elemként jelenik meg a Hajdúnánás határában felépítésre kerülő korszerű, multifunkciós, gazdaságosan üzemeltethető versenypálya, mely alkalmas lesz a MotoGP futamainak befogadására is. A leendő MotoGP pálya a Debrecen, Miskolc, Nyíregyháza háromszög súlypontjában helyezkedik majd el, és jelentős mértékben hozzájárul a térség gazdasági, turisztikai fejlődéséhez.

Fókuszterületek:

- Márkastratégia kiépítése, szolgáltatások összehangolt tervezése
- Korszerű, egységes, komplex kínálat kidolgozása
- Egészségturisztikai pozíció további erősítése
- Időjárásfüggetlen kínálati elemek fejlesztése

2) Decentralizált gazdasági potenciál erősítése

1. Ipari területek, kiemelten barnamezős területek fejlesztése

Az elmúlt évek sikeres debreceni befektetés-ösztönzése révén számos külföldi nagyvállalat döntött úgy, hogy Debrecenbe telepíti termelésének egy részét. Ezek a vállalatok gyakran igénylik, hogy beszállítóik 50-100 km-es körzetben legyenek. Cél, hogy a megyei települések, egyéb érintettek fogjanak össze annak érdekében, hogy ezek a beszállítók a megyében történő letelepedést válasszák, itt akarjanak befektetni.

A jelenlegi kapacitás csupán a kis és középvállalkozások igényeit tudja kiszolgálni.

A nagybefektetők fogadására alkalmas területek kialakításához szükséges léptéket váltani, melyhez alapot a Megyei Területrendezési Tervben bemutatott megyei speciális övezetek nyújthatnak. Ennek érdekében további kiemelő fontos célja a megyének, hogy új ipari parkok létesítése helyett a már meglévő ipari parkok infrastrukturális kapacitását továbbfejlessze, a szolgáltatásokat bővítse, a minőségi színvonalat emelje.

Emellett szükséges a meglévő logisztikai csomópontok fejlesztése, illetve a hiányzó központok/csomópontok kialakítása, amelyek esetében kiemelten fontos, hogy az egymást erősítő, hatékony és strukturált formában kerüljön megvalósításra.

A szolgáltatási szektor révén is lehetőség nyílik a decentralizált gazdasági potenciál erősítésére; a megyén belül elsősorban a megyeszékhelyen áll rendelkezésre országos viszonylatban is jelentős irodai infrastruktúra. Az ipar és a szolgáltatási szektor esetén is a meglévő infrastrukturális kapacitások jobb kihasználása szükséges.

A hálózatosodásnak a települések szintjén is meg kell valósulnia. A hálózatos működés során a gazdasági szempontok mellett kedvezőbbek az adottságok a fenntartható területhasználat és környezetkímélő művelés figyelembevételére is.

Fókuszterületek:

- Nagybefektetők fogadására alkalmas területek kialakítása a fenntartható területhasználat szempontjait szem előtt tartva
- Meglévő ipari parkok infrastrukturális kapacitásainak továbbfejlesztése, szolgáltatások bővítése
- Meglévő logisztikai csomópontok fejlesztése, illetve a hiányzó központok/csomópontok kialakítása
- telephely fejlesztés támogatása
- tudatos és célzott befektetés-ösztönzés települési és/vagy megyei szinten

2. Nagytérségi infrastrukturális hálózatok elérésének javítása, fejlesztése

A fejlesztési prioritások megvalósulásnak fontos külső feltétele a megye közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése, a külső megközelíthetőség növelése, s a jövőbeni járási központok elérhetőségének javítása, hiszen ezek a közlekedési fejlesztések elmaradása lassítja a gazdasági fejlődést is.

A gyorsforgalmi úthálózat kiépítésével egyidejűleg a települési és alsóbbrendű utak fejlesztésével válik teljessé az úthálózat, így nagy fontosságú a meglévő úthálózat fenntartása és fejlesztése is. Kiemelkedő figyelmet kell fordítani a kis települések közötti összeköttetés javítására, a határmenti együttműködést segítő közúti kapcsolat erősítésére a határ két oldalán lévő települések között.

Javasolt az európai közúthálózatokhoz való bekapcsolódás a megye logisztikai potenciáljának kiaknázásához, valamint a közúti és repülőtéri fejlesztések nagyfokú szerepvállalásának biztosítása.

A megye fő és mellékútvonalainak fejlesztésével a kistelepülések és kisvárosok közötti hálózatos összeköttetése fejlesztési célként prognosztizálható.

A megyeszékhely alvóvárosainak biztonságos és rövidebb menetidőt igénylő közúti közlekedéssel történő elérhetősége fontos fókuszterület. Javasolt a már meglévő közutak bővítése, négysávosítása (4. 47, 48, 35. sz. főút kivezető szakasza).

Megyei szintű útfejlesztési elképzelések a következők:

- M4 Törökszentmiklós (Nyugat) - Püspökladány és Püspökladány-Berettyóújfalu közötti szakaszok előkészítése: 2x2 forgalmi sávós autópályává fejleszthető autót előkészítése, (Törökszentmiklós (Nyugat) - Püspökladány 65 km, Püspökladány - Berettyóújfalu - 30 km)
- M3-M35 elválassi csomópont fejlesztése, Görbeháza közvetlen kapcsolat biztosítása: 2,4 km hosszú, autópálya csomóponti ágként működő útszakaszok, 1 db M3-M35 ap. csp. Továbbfejlesztés, 1 db külön szintű csp. M35 ap. Felett, 2 db új szintbeli csomópont 35. sz. főúton, (Új autópálya csomópont létesítése)
- M47 Debrecen - Szeged közötti szakasz megvalósítása: Debrecen és Szeged között közvetlen, részben új nyomvonalon vezetett gyorsforgalmi kapcsolat létrehozása (Összesen ~160 - 180 km gyorsforgalmi út. Hajdú-Bihar megyét érintően mintegy 37 km hosszú új út építés)
- M4 ap. - 42. sz. főút teherforgalmi összekötése: A 4808. j. ök. Út adott szakaszának fejlesztése, valamint Nagykereki és Bedő települések elkerülő szakaszainak megvalósítása (mintegy 10 km hosszban új közlekedési pálya építése)
- 4.sz. főút Hajdúszoboszló - Debrecen szakasz négysávósítása: a 4. sz. főút meglévő 2x1 sávós szakaszának négysávósítása (13,7 km négysávósítás)
- 471. sz. főút Debrecen lakott területi szakasz (Sámsoni út) fejlesztése: A Sámsoni út jelenlegi 2x1 sávós szakaszának négysávósítása (2,8 km négysávósítás)
- 48. sz. főút Debrecen lakott területi szakasz (Vámospércsi út) fejlesztése: A Vámospércsi út és az érintett csomópontok kapacitásbővítő fejlesztése (1,4 km négysávósítás)
- Keleti elkerülő szakasz megvalósítása 47. sz. főúttól a 354. sz. főútig (szinbeli csomópontokkal, külön szintű vasúti keresztezéssel): Új nyomvonalon vezetett 2x1 sávós külterületi tehermentesítő út megvalósítása, az érintett úthálózati elemek kapcsolatának megteremtése (25 km új út építés)
- 33. sz. főút - 354. sz. főút összekötése (II. ütem megvalósítása): Új nyomvonalon vezetett 2x1 sávós összekötő út megvalósítása (1,2 km új út építés)
- 4814. j. ök. Út (Vágóhíd utca) kapacitásbővítő fejlesztése, új vasút feletti híd építése: A jelenleg 2x1 sávós Vágóhíd utca kapacitásbővítő fejlesztése, valamint az elégtelen teherbírással rendelkező jelenlegi vasút feletti híd helyett új híd építése (1,4 km hosszban kapacitásbővítés)
- 354. és 35. sz. főút csomópontrendszerének fejlesztése: A 35. sz. főút kapacitásbővítő fejlesztése érdekében indokolt a jelenlegi két jelzőlámpás

csomópont átépítése (A jelenlegi külön szintű csomópont csomóponti ágainak fejlesztése, valamint a jelenlegi 2 jelzőlámpás csomópont átépítése)

- Debrecen-Pallag településrész összekötése az M35 autópályával: Részben új nyomvonalon vezetett, részben meglévő hálózati elemek fejlesztésével a településrész közvetlen gyorsforgalmi kapcsolatának megteremtése (mintegy 7 km új út építése, továbbá 4,0 km meglévő elem kapacitásbővítő fejlesztése)
- 47. sz. főút lakott területi szakasz (Mikepércsi út) fejlesztése: A Mikepércsi út és az érintett csomópontok kapacitásbővítő fejlesztése (1,8 km hosszban kapacitásbővítés)
- Debrecen - Nyíregyháza közúti kapcsolat fejlesztése: Debrecen és Nyíregyháza között közvetlen, részben új nyomvonalon vezetett gyorsforgalmi kapcsolat létrehozása (28 km új út építés (Hajdú-Bihar megye ebből 8,0 km))
- 47. sz. főút kapacitásbővítő fejlesztése a 481. sz. főútig: A 47. sz. főút külterületi, 2x1 sávós szakaszának négysávósítása (2,3 km négysávósítás)
- 35. sz. főút fejlesztése Debrecen-Józsa és Debrecen között: A 35. sz. főút külterületi, 2x1 sávós szakaszának négysávósítása (2,2 km négysávósítás)
- Berettyó folyó hidak teherbírás növelése: Az érintett települések (Pocsaj, Hencida, Gáborján) közigazgatási területén lévő elégtelen teherbírású és szélességű közúti hidak fejlesztése (4 db közúti híd átépítése)
- Sebes-Körös folyó hidak teherbírás növelése: Az érintett települések fejlesztése (Körösszakál, Komádi, Újiráz) közigazgatási területén lévő elégtelen teherbírású és szélességű közúti hidak (3 db közúti híd átépítése)
- 4. sz. főút Debrecen lakott területi szakasz (Szoboszlói út, Erzsébet utca, Wesselényi utca, Rakovszky utca, Árpád tér, Kassai út) kapacitásbővítő fejlesztése: Debrecen MJV lakott területét érintő főúti szakasz, illetve az ott található csomópontok kapacitásbővítő fejlesztése (6,4 km hosszban kapacitásbővítés)
- 35. sz. főút Debrecen lakott területi szakasz (Böszörményi út) kapacitásbővítő fejlesztése: Debrecen MJV lakott területét érintő főúti szakasz, illetve az ott található csomópontok kapacitásbővítő fejlesztése, valamint buszsáv létrehozása (2,7 km hosszban kapacitásbővítés)
- 33. sz. főút Debrecen lakott területi szakasz (Balmazújvárosi út, Füredi út, Nyíl utca) kapacitásbővítő fejlesztése: Debrecen MJV lakott területét érintő főúti szakasz, illetve az ott található csomópontok kapacitásbővítő fejlesztése (2,8 km hosszban kapacitásbővítés)

- Berettyóújfalu nyugati elkerülő út megvalósítása: Új nyomvonalon vezetett 2x1 sávós külterületi tehermentesítő út megvalósítása, az érintett úthálózati elemek kapcsolatának megteremtése (mintegy 14 km új 2x1 sávós főút megvalósítása)
- Hajdúnánás MOTO GP pályához kapcsolódó infrastruktúrális fejlesztések: A fejlesztési terület közúti elérhetőségének javítása érdekében a meglévő úthálózat fejlesztése, kapacitásbővítése indokolt. (Új autópálya csomópontok építése, meglévő közúthálózat fejlesztése, szintbeni csomópontok korszerűsítése)

A megyét érintően elmondható, hogy több alsóbbrendű közlekedési út rendkívüli módon elhasználódott, leromlott állapotot tükröz.

Az úthálózat kezdetleges felújítása érdekében a Magyar Falu program keretében a Magyar Közút Nzrt, által összeállított 2019-2023 közötti időszakra vonatkozó útfelújítási javaslat készült el.

A több ütemben történő felújításon túl javasolt a meglévő közúthálózat további fejlesztése, hiszen a gazdasági potenciál növeléséhez elengedhetetlen a közlekedési infrastruktúra megfelelő biztosítása minden dimenzió szintjén.

Az európai gazdasági növekedés egyik akadályozó tényezője az információs és kommunikációs technológiák (IKT) elégtelen mértékű alkalmazása. Ennek figyelembevételével elengedhetetlen a megye közintézményeinek modern hálózatba történő bekapcsolása, a vállalkozói szféra internet-ellátottsága és online jelenlétének biztosítása.

Fókuszterületek:

- Települési és alsóbbrendű utak fejlesztése, alvővárosok elérhetőségének javítása
- Meglevő út- és vasúthálózat fenntartása és fejlesztése
- Határon átvélő közúti kapcsolatok fejlesztése
- IKT alkalmazások erősítése

3. Községi közlekedés feltételeinek javítása

A megye elérhetőségét nagyban befolyásolja a Budapest-Szolnok-Debrecen-Záhony vasúti fővonal nagysebességű vasútvonallá történő fejlesztése. Emellett kiemelt szerepet kell kapnia a megyén belüli elérhetőség fejlesztése érdekében a mellékvonalak, elővárosi vonalak fenntartásának és fejlesztésének.

Ezen belül hangsúlyos szerepet kell szánni a Debrecent érintő elővárosi vasút kiépítésének, mely jelenlétével biztosítaná a biztonságos és környezettudatos közösségi közlekedést. Továbbá lehetőséget adna a P+R parkoló központok nagyvárosi megteremtésének. Térségi közlekedési csomópontként a megyeszékhelyen tervezett intermodális központ kialakítása pedig mind a személyi, mind az áruforgalom zökkenőmentes forgalmát biztosítja.

A Budapest-Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony vasúti fővonal mellett kiemelt fontosságot kell kapnia a mellékvonalak fenntartásának és fejlesztésének is. Ezért összefoglalóan cél a meglévő kapcsolati hiányok és szűk keresztmetszetek felszámolása Debrecen elérése, valamint a határmenti forgalom zavartalan áthaladásának biztosítása érdekében. Többek között ezt a cél szolgálja a Püspökladány – Biharkeresztes szűk

keresztmetszet kiváltását és villamosítását szolgáló vasúti fejlesztés, illetve a Debrecen – Mátészalka vonal villamosítása az áruszállítási feltételek biztosítása mellett.

Emellett szükség lenne a ma Nagykerekinél véget érő – a 106-os számú Debrecen–Sáránd–Nagykereki vasútvonal egyvágányú, nem villamosított, 60 km/h pályasebességgel, lassújelekkel. Történelmi végpontjától, Nagyváradtól a trianoni békeszerződés elvágta, a határátmenetben a pályát elbontották –, eredetileg Debrecen és Nagyvárad közötti vasútvonal mint az áruszállítás és személyszállítás biztosítását egyaránt biztosítandó fejlesztés részeként. Ez egyúttal megteremtheti a vasúti kapcsolat lehetőségét Szeged felé is.

Az áruszállítás szempontjából kiemelkedő fontossággal bír a használaton kívüli vasútvonalak gazdasági bekapcsolásának vizsgálata. A Hajdú-Bihar megyei meglévő, használaton kívüli vasútvonalak áruszállítási feltételeknek történő biztosításához szükséges fejlesztések megvalósítása a stratégiai iparágazatok erősítésének szerves részét képezi.

Fejlesztendő területek találhatóak továbbá a közösségi közlekedés hatékonysága kapcsán, részben a közigazgatási átszervezéshez is igazodva (pl. a Hajdúnánási és a Nyíradonyi járás esetében).

Fókuszterületek:

- Budapest-Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony vasúti fővonal nagysebességű vasútvonallá történő fejlesztése
- mellékvonalak és elővárosi vonalak korszerű, környezetbarát fejlesztése
- P+R parkolási rendszer kialakítása
- Debrecen – intermodális központ megvalósítása
- Debrecen és Nagyvárad közötti vasútvonal helyreállítása –

4. Munkaerőpiaci részvétel erősítése, a technológiai fejlődéssel lépést tartó képzés

Az információs technológia és a digitalizáció fejlődésével és elterjedésével átalakul a munkaerő-piac. A nagyfokú automatizálás hatására bizonyos állások kézimunka ereje csökken, munkakörök megszűnnek, helyettük újak jelennek meg. A megszűnés az alacsony képzettséget igénylő, jobban automatizálható munkaköröket érinti leginkább, így a hatékony pályorientáció, az egész életen át tartó tanulás, illetve az át-/továbbképzések szerepe felértékelődik, a tudás értéke megnő, mivel a magasabb képzettségi szintű, a több, vagy keresett szakmához értő munkaerő könnyebben tud elhelyezkedni a munkaerő-piacon.

A vállalkozások számára szükséges, a munkavállalóktól elvárt szakképzettség megszerzését segíti a vállalkozások igényeire időben és rugalmasan reagáló szakképzési rendszer is. Szükséges, hogy intenzív és önfenntartó együttműködés alakuljon ki a foglalkoztatók, a képző intézmények és a munkavállalók közt. Az iskolázottság tekintetében fennálló kedvezőtlen helyzetet összhangba kell hozni a megyében a meglévő széles képzési spektrum adta lehetőségekkel oly módon, hogy a megyében szerzett tudás gazdasági hasznosulása a megyében történjen meg.

Általánosságban elmondható, hogy Magyarországon ma minden szakma hiányszakmának tekinthető, ezért is került megszüntetésre a szakképzési rendszer átalakításával és ezzel egyidejűleg a 2020/2021-es tanévtől kezdődően a hiányszakmák jogszabályban történő meghatározása. Ugyanakkor a vállalkozások folyamatosan jelzik igényeiket a képző intézmények – elsődlegesen a szakképző intézmények – irányába, hogy mely területen van szükségük munkaerőpótlásra.

A vállalkozói igények valamennyi, a megye szempontjából stratégiai jelentőségű iparágban, gazdasági ágban jelen vannak, egyre erősödő formában.

Már most látható, hogy amennyiben nem érünk el jelentős változást a szakképzésre jelentkező diákok létszámában és pályaaorientációjában (milyen szakmára jelentkezzenek), Hajdú-Bihar megye és a szomszédos megyék, azaz a régió nem lesz képes kiszolgálni, csak rendkívüli nehézségek árán a Debrecen környékére betelepülő multinacionális, ipari vállalatokat munkaerővel.

Hajdú-Bihar megyében, a szakképző centrumok által szolgáltatott információk alapján az alábbi ágazatok, szakmák, munkakörök tekintetében tapasztalható jelentős szakember hiány:

- Egészségügyi ágazat: általános ápoló, egészségügyi asszisztens, gyakorló ápoló, mentőápoló
- Elektronika és elektrotechnika: ipari informatikai technikus, villanyszerelő
- Élelmiszeripar: hentes és húskészítmény készítő, pék, tejtermékkészítő, tartósítóipari termékkészítő
- Építőipar: valamennyi szakma
- Gépészet: épület- és szerkezetlakatos, gépész technikus, gépgyártás-technológiai technikus, gépi és CNC forgácsoló, hegesztő, ipari gépész, szerszám- és készülékgyártó
- Informatika és távközlés: minden szakma
- Specializált gép- és járműgyártás: autógyártó, gépjármű- mechatronikai technikus
- Szociális ágazat: kisgyermek gondozó, nevelő; szociális ápoló és gondozó; szociális és gyermekvédelmi szakasszisztens
- Vendéglátás: cukrász, pincér, szakács.

Fókuszterületek:

- Piacvezérelt szakképzés és felsőoktatás támogatása
- Munkaerőpiaci szereplők aktív együttműködési platformjának kialakítása, megerősítése
- Online képzési formák szerepének erősítése
- A „hiányszakmák” népszerűségének fokozását célzó regionális, térségi szintű szemléletformáló, pályaaorientációs programok
- Célzott munkaerőpiaci programok

3) Klímaadaptáció erősítése a megyében

1. Tiszta és megújuló energiák alkalmazásának elősegítése

Hajdú-Bihar megye üvegházhatású gázkibocsátásának 62%-a származik az energiafogyasztáshoz köthető szén-dioxid kibocsátásból, melynek jelentős részéért a háztartások és középületek felelősek. Kiemelten fontos ennek értelmében az energiahatékonyság növelése (épületfelújítás, szigetelés, fűtőkorszerűsítés) és az olyan energiamegtakarítást célzó, beruházási költség nélküli vagy alacsony beruházási költséggel járó energiatakarékosági gyakorlatok (egyszerű, zöld háztartási praktikák) elterjesztése a megyében élők körében, melyek elősegítik a lakhatási minőség javulását, miközben hozzájárulnak az ÜHG-kibocsátás csökkenéséhez. Fontos elem, hogy az energiafogyasztást csökkentő technológiai megoldások mellett hasonló hangsúllyal jelenjenek meg a megyében a

mindennapi szokások megváltoztatását célzó intézkedések is, mint pl. az energiahatékonyság növelése, az energiatakarékosság és az ezeket kiegészítő szemléletformálási akciók, képzések.

A kibocsátás és az energiafüggőség csökkentése érdekében kiemelten fontos a megyében jó adottságú, megújuló energiaforrások – nap-, geotermikus energia és biomassa – felhasználási feltételeinek biztosítása és további részarányának növelése az energiatermelésben (pl. naperőműparkok létesítése, alternatív energiaforrások távfűtési célú hasznosítása által). Kiemelt figyelmet kell fordítani a megye jelentős geotermikus energia potenciáljának hasznosítására is.

A közlekedés az üvegházhatású gázok kibocsátásának egy jelentős részéért felelős országosan és Hajdú-Bihar megyében egyaránt. Az ÜHG-kibocsátás csökkentési lehetőségek között azért is nagyon fontos a közlekedéssel foglalkozni, mert ezen a területen az egyéni szokások megváltoztatásával jelentős kibocsátáscsökkentés érhető el.

Fókuszterületek:

- Lakó és középületek energiahatékonyságának javítása
- Megújuló energia ágazati alkalmazásának erősítése, részarányának növelése
- Távhőrendszerek fejlesztése a megújuló energiaforrások részesedésének növelésével
- Épületek energetikai fejlesztése során megújuló energia használat beépítése
- Geotermikus energiafelhasználás részarányának növelése az energiatermelésben
- Naperőmű-parkok létesítése
- Településközi és településen belüli intelligens közösségi közlekedés javítása, a lakosság arra való átterelése
- A közúti közlekedés klímabarát fejlesztése.

2. Fenntartható területhasználat és környezetkímélő művelés ösztönzése

A mezőgazdaság jelentősége Hajdú-Bihar megyében nagy, melyben jelenleg a szántóművelés dominál. A mezőgazdasági területek minősége nem egyforma: a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek Debrecentől nyugatra és észak-nyugatra helyezkednek el. A terület felszíni vizekben szegény és az évi csapadék mennyisége is az egyik legkevesebb az országban. Ennek hatására a mezőgazdaság az év egy jelentős részében vízhiánnyal küzd, amit öntözéssel próbálnak ellensúlyozni. Ez azonban nem minden területen gazdaságos és környezetvédelmi szempontból sem mindig előnyös.

A megye célja, hogy a mezőgazdasági termelési módok megválasztásakor a földterületek termőképességének hosszú távú fennmaradása legyen az elsődleges szempont. Ennek érdekében szükséges a területhasználat-váltás közigazgatási ösztönzőinek kidolgozása és a földbirtokszerkezet alkalmazkodási szempontú elemzése.

Cél továbbá az erdőszültség további növelése, különös figyelmet fordítva azokra a területekre, ahol az őshonos faállományok fenntartása még lehetséges. Kiemelten fontos továbbá az erdőfelújítások során a megfelelő fajválasztás, illetve a változó környezeti feltételeknek ellenállóbb állományok telepítése. Az állami területeken megvalósított erdőtelepítés mellett a magánerdők kiterjedésének növekedése is cél. Mivel az CO₂ elnyelésén túl az erdőknek és települési zöldterületeknek számos más funkciója van (közjóléti, gazdasági stb.) ezért fejlesztésük komplexen kezelendő.

Fókuszterületek:

- Alkalmazkodási szempontból optimális területhasználat elemzése
- Alkalmazkodó mezőgazdasági mintaprojektek kialakítása
- Természetközeli erdőfelújítás ösztönzése és a vízpótlás megvalósítása
- Folyamatos erdőborítás (szálaló vágás) megvalósítása.

3. Adaptív épületállomány és közjóléti zöldterület növelés

Hajdú-Bihar megye célja, hogy javuljon az érintett megyei ágazatok és a lakosság alkalmazkodóképessége a klímaváltozás hatásaihoz. Cél, hogy mind a lakosság, mind pedig az önkormányzati és gazdasági szereplők esetében javuljon a probléma és a megoldási lehetőségek ismertsége és az elkötelezettség a megelőzést szolgáló beavatkozások megtételére. A klímaváltozás hatásai a megyében sok szálon összefüggnek a vízgazdálkodás problémáival: a mezőgazdaságra, az erdőgazdálkodásra, a turizmusra és a környezetvédelemre is hatással vannak a vízhiány, vagy víztöbblet hatására jelentkező problémák.

Fókuszterületek:

- A megyei épületállomány viharokkal szembeni sérülékenységének felmérése és intézkedési javaslatok megfogalmazása
- Helyi, környezetbarát építőanyagok alkalmazás
- Településfejlesztési és tájépítészeti útmutató a településszerkezet kialakításának alkalmazkodást segítő módjáról
- Belterületi közjóléti funkciójú zöldterületek kialakítása és fenntartása

4. A hulladék-termelés csökkentése, újrahasználat és hasznosítás rendszereinek fejlesztése

Cél, hogy a hulladékgazdálkodás és szennyvízkezelés terén a szelektív hulladékgyűjtési rendszerek kiterjesztése és az újrafeldolgozás, újrahasználat ösztönzése, illetve a csatornázottság növelése kiemelt figyelmet kapjon. Kiemelt fejlesztési terület lehet a körforgásos gazdaság fogalmának és módszereinek megismertetése, népszerűsítése mind a gazdasági szereplők, mint a lakosság vonatkozásában.

Fókuszterületek:

- A lakossági szilárdhulladék-termelés csökkentése a szelektív gyűjtés, újrahasznosítás, újrahasználat rendszereinek fejlesztése és a hulladékkeletkezés megelőzése révén
- A vállalkozások részvételének ösztönzése a körforgásos gazdaságban: szemléletformálás, jó gyakorlatok átvétele, ösztönzők és támogatások rendszerének kialakítása révén.

5. Fenntartható szennyvíz-, belvíz- és csapadékvíz-kezelés és öntözésfejlesztés

A megye számos szektorában (mezőgazdaság, erdészet, természetvédelem) jelentkező problémák összefüggnek a vízgazdálkodással. A probléma megoldásához fontos lépés, hogy az érintett szereplők, szervezetek közös nevezőre jussanak a vízpótlás lehetséges eszközeiről,

módszereiről. Cél, hogy komplex szemléletű, minden érintett bevonásával készülő megoldási javaslat szülessen a megye vízgazdálkodással kapcsolatos problémáinak megoldására.

Fókuszterületek:

- A belvízrendszer többcélú hasznosításának, a vízvisszatartás lehetőségeinek feltárása
- Települési és lakossági csapadékvíz-visszatartás és hasznosítás ösztönzése
- A meglévő vízhasznosítási rendszer és infrastruktúra fejlesztése
- A szennyvízkezelés klímaváltozási hatásokat súlyosbító tényezőinek mérséklése
- A klímaváltozás hatásait ellensúlyozó, fenntartható öntözésfejlesztés

6. Társadalmi szereplők célzott szemléletformálása

A szemléletformálás célja a klíma-, energia- és környezettudatosság térhódításának elősegítése a megyében. Az elérni kívánt főbb csoportok a következők: a lakosság; az oktatási, nevelési, szociális és egészségügyi intézmények; a gazdasági szektor és a települési önkormányzatok. Cél továbbá egy széles körű partnerség kiépítése a megyében a klímaváltozásból fakadó problémák kezelésére és az elmaradott területek alkalmazkodásának elősegítése, ezáltal a területi különbségek csökkentése.

Fókuszterületek:

- Kibocsátás-csökkentési és alkalmazkodási szemléletformálási csomagok kidolgozása
- Klímatudatosság és alkalmazkodás a mindennapokban
- Alkalmazkodó közösségek
- Klímavédelmi és alkalmazkodási szaktanácsadói szolgálat
- Kisléptékű klímavédelmi mintaprojektek

4) Fenntartható, élhető települések és közösségek

Elérhetőség, hozzáférés, fenntarthatóság és erős kohézió – e kulcsszavak köré építve kerültek megfogalmazásra azon fejlesztési tématerületek, melyek a gazdaságfejlesztési, infrastrukturális és környezeti szempontokon túlmenően megalapozzák, és nagymértékben meghatározzák a megye településeinek és lakosságának jólétét, jól-létét egyaránt.

Az elérhetőség kérdése kulcsfontosságú; így hivatkozva a „Decentralizált gazdasági potenciál erősítése” stratégia cél vonatkozásában megfogalmazott, az infrastrukturális hálózatok elérésének javítását érintő intézkedési javaslatokra, azok megvalósításának szükségessége nem csupán a gazdasági potenciál növelésének, de jelen stratégiai cél elérésének is alapfeltétele.

1. Közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása

A közszolgáltatások elérését teszi lehetővé azon társadalmi felzárkózást elősegítő beavatkozások, melyek a helyi szükségletekre és igényekre építenek, valamint a helyi közösségek által kialakított, helyi társadalom fejlődését szolgáló szolgáltatások bevezetését célozzák.

A területileg differenciált, komplex humán közszolgáltatás-fejlesztés révén a beavatkozások hozzájárulnak a szolgáltatáshiányos térségek számának csökkentéséhez, a valós helyi

problémákra reagálva, célzott szolgáltatási eszközök bevezetése útján adnak választ a területi kapacitáshiányokból adódó problémákra. A területi egyenlőtlenségek csökkentésére, ily módon a társadalmi felzárkózás feltételeinek javítására irányulna a fejlesztés, az adott területi problémákhoz igazodva, a tevékenységek megfelelő kombinálásával, a különböző területi kiegyenlítést szolgáló intézkedések összehangolása segítségével hozzájárul az adott terület elmaradott és szolgáltatáshiányos részeinek felzárkóztatásához. Mindezekon felül a kapcsolódó humán közszolgáltatások terén jelentkező szakemberhiány enyhítését szolgáló képzések és foglalkoztatások megvalósítására is kiemelkedő figyelmet kell fordítani.

A humán közszolgáltatás-fejlesztéshez kapcsolódó **fókuszterületek**:

- Gyermekjóléti alapellátás, családbarát, munkába állást segítő alapszolgáltatások fejlesztése
- Egészségügyi alapellátás, járóbeteg-szakellátás és egészségfejlesztési infrastruktúra fejlesztése, illetve a kapcsolódó digitalizációs fejlesztések (pl. komplex távdiagnosztikai rendszerek kialakítása és fejlesztése)
- Szociális alapszolgáltatások hiányzó infrastrukturális fejlesztései, illetve digitalizációs fejlesztések (idősgondozás, házi segítségnyújtás)
- Intelligens, digitalizációs, okostelepülés típusú fejlesztések
- Szociális település rehabilitációhoz kapcsolódó szolgáltatások kialakítása és fejlesztése (társadalmi hátrányok kompenzálását célzó szociális, oktatási, mentálhigiénés, kompetenciafejlesztő, foglalkoztatási, egészségügyi, antidiszkriminációs és közbiztonsági programok)

Az infrastruktúra és a gazdasági környezet fejlesztése is megköveteli a humán kapacitások bővítését és kiaknázását az oktatás, az innováció és a technológia-transzfer fejlesztésével.

2. Fenntartható turisztikai térségfejlesztés, szelíd turizmus

A „Versenyképesség tovább erősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés” stratégiai célkitűzés keretében meghatározott, Debrecen és térsége turisztikai térség fejlesztését célzó beavatkozástól eltérően a jelen beavatkozás keretében megjelenő fejlesztési célok kifejezetten egy hosszú távú megyei „zöld vízióra”, a megyei természeti és kulturális örökség fenntartható kiaknázására, a helyi közösségek és önfenntartó képességük erősítésére irányulnak, központjában a szelíd turizmus meghonosítása áll.

A megye számos kulturális és természeti értékkel bír, melyek megalapozzák az épített és természeti örökségen alapuló turisztikai attrakció fejlesztését és a kerékpáros útvonalak hálózatosodásának kialakítását.

Potenciális lehetőség egy kerékpáros gerincútvonal kiépítése, mely a déli megyehatár – Komádi- Körösszegapáti – Ártánd – Berettyóújfalu – Derecske – Debrecen – Hortobágy – Tiszafüred települések érintésével kerülne kialakításra, mely magában foglalná az EuroVelo 14 nyomvonalát (Tiszafüred – Hortobágy – Debrecen).

A hálózatosodás elősegítése érdekében több (összesen 10 db) összekötő útvonal kijelölése lehet előnyös a megye teljes területén.

Fókuszterület a kerékpáros turizmus erősítése által a megye attrakciós helyszíneinek fejlesztése, továbbá a kerékpáros szolgáltatások kialakítása, bővítése (kerékpáros központok kialakítása, kerékpáros-barát szálláshelyek, éttermek létesítése, kerékpármentés, bérleti lehetőségek biztosítása).

Hangsúlyos szerepet kell szánni a megye településeinek európai szintű népszerűsítésére. Fókuszban áll egy közösen meghatározott jövőkép megvalósítása, mely egy gazdaságilag virágzó, társadalmi és környezeti irányában felelős megyét reflektál, mely elhivatott természeti és kulturális értékeinek megőrzésében.

A megye gasztronómiai értékeinek, hagyományainak turisztikai hasznosítása, a minőségi gasztroturizmus megerősítése mind a hazai, mind a külföldi látogatók számára egyedi vonzerőt jelenthet.

A megye épített környezete, mint kulturális örökség, alapot adhat egy kulturális tematikus fejlesztési potenciál kiaknázásának, mint a kis tematikus múzeumok fejlesztése.

Szükséges a turisztikai potenciált hordozó területeken az attrakciófejlesztésekkel párhuzamosan szálláshelyfejlesztésre és a szolgáltatások minőségi fejlesztésére is forrásokat biztosítani, mivel a turisztikai mutatók javulása csak az ágazat komplex megközelítésével biztosítható.

További fókusz terület az a turisztikai, gazdasági, kulturális attitűd kiaknázásának hangsúlyosabbá tétele, mely az egyedi településszerkezettel foglalkozik. A különleges településszerkezet a megye épített örökségének része és mindenképp védendő érték.

Fenti célkitűzések alapján az elmúlt évek nemzetközi együttműködései során szerzett új ismereteinek, tapasztalatainak hasznosításával Hajdú-Bihar megye kiemelt szerepet kíván biztosítani a következő **fókuszterületeknek**:

- Megyei „zöld” brand újjáépítése
- Gasztronómia, mint kulturális örökség minőségi turisztikai terméké történő fejlesztése
- Kerékpáros turizmus erősítése
- Zöldutak kialakítása, potenciális kapcsolódás a kerékpáros turizmus útvonalához, egyben helyi termékek piacra kerülésének ösztönzése és támogatása
- Csillagoségbolt-park, gasztronómia, egészségturizmus, természeti és kulturális örökség/hagyományok – komplex kínálati csomagok kialakítása az érintett szereplők aktív bevonásával

3. Településközi kapcsolatok, város-vidék kapcsolatrendszer erősítése

A város-vidék kapcsolatrendszer megerősítésének alapvető feltétele a vidéki települések elérhetőségének javítása. Az elérhetőség fejlesztésében elsődleges a meglévő úthálózat minőségi fejlesztése, amely a települések közötti utazás idejét rövidíti le. Az útfelújítások mellett fontos a közösségi közlekedési formákban való fejlesztések elősegítése a tömegközlekedési eszközök minőségi javítása érdekében.

Az infrastrukturális és közlekedési feltételek javítás csak a lehetőséget teremti meg a települések közti közlekedési kapcsolat javítására, ugyan akkor ezen feltételek javításával nem törvényszerű a kapcsolati rendszer erősödése. Ahhoz, hogy a kapcsolatfelvétélre való lehetőség kiaknázásra kerülhessen szükség van a települések részéről olyan vonzó tényezőkre, amelyek során a kapcsolatépítés megkezdődhet.

Ilyen vonzó tényező a munkahelyet szolgáltató vállalkozások. A városi jogállású településeken történő telepítő tényezők javításával újabb, munkaerő felvételt igénylő vállalkozások idetelepülésével a telephelyként szolgáló település vonzáskörzete kiterjedhet, így a közvetlen környezetében lévő településekkel kialakult kapcsolat erősödhet, illetve ez a kapcsolati háló kiterjedhet a földrajzilag távolabb eső területekre is.

A munkavállalás mellett a kulturális kapcsolatok esetében is fejlesztési potenciál rejlik. Hajdú-Bihar megye gazdag történelmi, kulturális értékeire építve a történelmi központok, valamint a kulturális hagyományokban azzal osztozó települések közötti kapcsolat erősítése nem csak a helyi identitás megerősítése érdekében lényeges, hanem gazdasági előny is nyerhető vele. Ezen gazdasági előny elsősorban turisztikai attrakciók fejlesztésével érhető el. Így a hasonló kulturális múlttal rendelkező települések között identitásbeli kapcsolatok erősítésére is lehetőség nyílik.

A településközi kapcsolatrendszer megerősítése magában hordozza a települések lakosai közötti kapcsolatok erősödését is, valamint a környezetükhöz, településükhöz és ezáltal a megyéhez való kötődésük erősödését is. Ezen kapcsolatok javulásával erősödne a megye lakosságmegtartó ereje is, így elősegítve hosszútávon fenntartható, élhető települések és erős identitású közösségek létrejöttét.

Fókuszterületek:

- Meglévő úthálózat minőségi fejlesztése
- Kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
- Közösségi közlekedési formák elősegítése
- Telepítő tényezők javítása
- Településközi kapcsolatok minőségi javítása
- Nemzetközi együttműködések serkentése

4. Beavatkozási logika

A vezetői összefoglalóban ismertetett átfogó célok, a Creative Region ITM által meghatározott átfogó célok, illetve a megyei stratégiai célok teljes körű figyelembe vételével kerültek megfogalmazásra az egyes beavatkozások és intézkedések, melyek meghatározták a releváns ernyőprojektek azonosítását és megfeleltetését is:

„Creative Region” – megyei stratégiai cél megnevezése	Stratégiai cél megnevezése	Beavatkozás megnevezése	Intézkedés címe
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	Szállítványozási, logisztikai hálózatosodásban való aktív részvétel javítása	A raktározás, szállítványozás ágazatnak jelentősebb szerepvállalása a megye gazdaságában
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	Digitális terek fejlesztése, hálózatosodás	Vállalati IKT fejlesztések, beruházások elősegítése
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	K+F+I potenciál erősítése, kreatív és versenyképes tudásrégió kialakítása	Innovációs ökoszisztéma serkentése
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	K+F+I potenciál erősítése, kreatív és versenyképes tudásrégió kialakítása	Innovatív egészségipari és gyógyszeripari fejlesztések
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	K+F+I potenciál erősítése, kreatív és versenyképes tudásrégió kialakítása	Iparági innovációs együttműködések erősítése
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	Kis- és középvállalkozások támogatása, innovációs hajlandóságuk és képességük erősítése	Innovatív agrár- és élelmiszeripari fejlesztések, termelékenység javítása és optimalizálása
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	Kis- és középvállalkozások támogatása, innovációs hajlandóságuk és képességük erősítése	Iparági innovációs együttműködések erősítése
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra	Kis- és középvállalkozások támogatása, innovációs hajlandóságuk és képességük erősítése	Innovatív technológiai fejlesztés

„Creative Region” – megyei stratégiai cél megnevezése	Stratégiai cél megnevezése	Beavatkozás megnevezése	Intézkedés címe
	épülő gazdaságfejlesztés		
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	Debrecen és térsége turisztikai térség fejlesztése	Korszerű, egységes, komplex kínálat kidolgozása
Korszerű gazdaságszerkezet és hálózatok kialakítása	A versenyképesség továbbberősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés	Debrecen és térsége turisztikai térség fejlesztése	Egészségturisztikai pozíció további erősítése
Megyei szereplők közötti területi és gazdasági kapcsolatok erősítése	Decentralizált gazdasági potenciál erősítése	Nagyterületi infrastrukturális hálózatok elérésének javítása, fejlesztése	Meglevő út- és vasúthálózat fenntartása és fejlesztése
Megyei szereplők közötti területi és gazdasági kapcsolatok erősítése	Decentralizált gazdasági potenciál erősítése	Ipari területek, kiemelten barnamezős területek fejlesztése	Meglevő ipari parkok infrastrukturális kapacitásainak továbbfejlesztése, szolgáltatások bővítése
Megyei szereplők közötti területi és gazdasági kapcsolatok erősítése	Decentralizált gazdasági potenciál erősítése	Közösségi közlekedés feltételeinek javítása	Meglevő út- és vasúthálózat fenntartása és fejlesztése
Megyei szereplők közötti területi és gazdasági kapcsolatok erősítése	Decentralizált gazdasági potenciál erősítése	Munkaerőpiaci részvétel erősítése, a technológiai fejlődéssel lépést tartó képzés	A „hiányszakmák” népszerűségének fokozását célzó regionális, térségi szintű szemléletformáló, pályaorientációs programok
Megyei szereplők közötti területi és gazdasági kapcsolatok erősítése	Decentralizált gazdasági potenciál erősítése	Munkaerőpiaci részvétel erősítése, a technológiai fejlődéssel lépést tartó képzés	Célzott munkaerőpiaci programok
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Tiszta és megújuló energiák alkalmazásának elősegítése	Megújuló energia ágazati alkalmazásának erősítése, részarányának növelése
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Tiszta és megújuló energiák alkalmazásának elősegítése	Naperőmű-parkok létesítése

„Creative Region” – megyei stratégiai cél megnevezése	Stratégiai cél megnevezése	Beavatkozás megnevezése	Intézkedés címe
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Fenntartható területhasználat és környezetkímélő művelés ösztönzése	Alkalmazkodási szempontból optimális területhasználat elemzése
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Fenntartható területhasználat és környezetkímélő művelés ösztönzése	Alkalmazkodó mezőgazdasági mintaprojektek kialakítása
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Adaptív épületállomány és közjóléti zöldterület növelés	Belterületi közjóléti funkciójú zöldterületek kialakítása és fenntartása
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	A hulladék-termelés csökkentése, újrahasználat és hasznosítás rendszereinek fejlesztése	A lakossági szilárdhulladék-termelés csökkentése a szelektív gyűjtés, újrahasznosítás, újrahasználat rendszereinek fejlesztése és a hulladékkezelés megelőzése révén
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	A hulladék-termelés csökkentése, újrahasználat és hasznosítás rendszereinek fejlesztése	A vállalkozások részvételének ösztönzése a körforgásos gazdaságban: szemléletformálás, jó gyakorlatok átvétele, ösztönzők és támogatások rendszerének kialakítása révén
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Fenntartható szennyvíz-, belvív- és csapadékvíz-kezelés	A meglévő vízhasznosítási rendszer és infrastruktúra továbbfejlesztése
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Fenntartható szennyvíz-, belvív- és csapadékvíz-kezelés	A klímaváltozás hatásait ellensúlyozó, fenntartható öntözésfejlesztés
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Társadalmi szereplők célzott szemléletformálása	Klímatudatosság és alkalmazkodás a mindennapokban
A globális klímaváltozás hatásainak csökkentése	Klímaadaptáció erősítése	Társadalmi szereplők célzott szemléletformálása	Alkalmazkodó közösségek
Város-vidék reláció prosperitásának növelése	Fenntartható, élhető települések és közösségek	Közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Intelligens, digitalizációs, okostelepülés típusú fejlesztések
Város-vidék reláció prosperitásának növelése	Fenntartható, élhető települések és közösségek	Fenntartható turisztikai térségfejlesztés, szelíd turizmus	Kerékpáros turizmus erősítése
Város-vidék reláció prosperitásának növelése	Fenntartható, élhető települések és közösségek	Fenntartható turisztikai térségfejlesztés, szelíd turizmus	Csillagoségbolt-park, gasztronómia, egészségturizmus, természeti és kulturális örökség/hagyományok –

„Creative Region” – megyei stratégiai cél megnevezése	Stratégiai cél megnevezése	Beavatkozás megnevezése	Intézkedés címe
			komplex kínálati csomagok kialakítása az érintett szereplők aktív bevonásával
Város-vidék reláció prosperitásának növelése	Fenntartható, élhető települések és közösségek	Településközi kapcsolatok, város-vidék kapcsolatrendszer erősítése	Meglévő úthálózat minőségi fejlesztése
Város-vidék reláció prosperitásának növelése	Fenntartható, élhető települések és közösségek	Településközi kapcsolatok, város-vidék kapcsolatrendszer erősítése	Kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása
Város-vidék reláció prosperitásának növelése	Fenntartható, élhető települések és közösségek	Településközi kapcsolatok, város-vidék kapcsolatrendszer erősítése	Településközi kapcsolatok minőségi javítása
Város-vidék reláció prosperitásának növelése	Fenntartható, élhető települések és közösségek	Településközi kapcsolatok, város-vidék kapcsolatrendszer erősítése	Nemzetközi együttműködések serkentése

A stratégiai célok horizontális metodika alapján kerültek meghatározásra, amelyek a Hajdú-Bihar megye jelenlegi helyzetéből építkeznek, így előremutató fejlesztési lehetőségeket biztosít mind a megye, mind pedig a zóna egészét tekintve.

A megfelelő koherencia megteremtése érdekében figyelemmel voltunk az Innovációs és Technológiai Minisztérium ágazati stratégiáira, továbbá a Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepcióját megalapozó feltáró-értékelő vizsgálatra. A fent ismertetettek alapján határoztuk meg az elérendő stratégiai célokat, a hozzájuk kapcsolódó intézkedéseket és a megye vízióját a 2030-ig terjedő időszakra.

A célok kijelöléséhez a partnerségi tervünkben meghatározott szereplők bevonása mellett a 2020. nyarán megkeresett szervezetek fejlesztési elképzeléseit vettük figyelembe, vagyis alulról építkezően kerültek beazonosításra a célok, intézkedések.

Az alábbi szervezettípusok kerültek megkeresésre:

- Megyei szervezetek (közigazgatás, gazdasági, egészségügyi és szociális szféra, kamarák)
- Térségi szereplők (közigazgatás, oktatás, gazdasági, egészségügyi és szociális szféra)
- Települési önkormányzatok (81 település)
- Non-profit szervezetek (civil szervezetek, sport és kulturális területen).

A fent ismertetett szervezettípusok megkeresése több szakaszban zajlott 2020. májusa és 2020. októbere között:

- 2020. májusában a NIF Zrt., a 81 települési önkormányzat és települési önkormányzatokon keresztül a helyi kis-és középvállalkozások kerültek megkeresésre.
 - A NIF Zrt. által biztosított összesítő táblázat a megyében tervezett közúti, vasúti, illetve kerékpárutas fejlesztéseket is tartalmazta.

- A települési önkormányzatoktól beérkezett adatszolgáltatások nem csak a települési önkormányzatok fejlesztési elképzeléseit tartalmazták, hanem a helyi kis- és középvállalkozások (mezőgazdasági és feldolgozóipari tevékenységet ellátó cégek, továbbá fém, fa- és könnyűipari tevékenységet ellátó vállalatok és szolgáltatói szektor (többek között informatikai, turisztikai tevékenységet ellátó cégek) szereplői) által megfogalmazott projektjavaslatokat is.
- 2020. júliusában és 2020. októberében munkacsoportonkénti adatszolgáltatás kérésre került sor, amelynek keretében:
 - gazdaságfejlesztési és versenyképességi területen megkeresett szervezetek: a települési önkormányzatok, a Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamara és Nemzeti Agrárkamara Hajdú-Bihar Megyei Igazgatósága, a megyei LEADER szervezetek, a megyei szinten is érintettséggel rendelkező aktív turisztikai szövetségek (lovassági, természetjáró), Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága,
 - területi infrastruktúra területén megkeresett szervezetek: NIF Zrt., MÁV Zrt., megyei mérnöki kamara, TIVIZIG Zrt, megyei katasztrófavédelmi igazgatóság
 - társadalmi innováció területén megkeresett szervezetek: Debreceni Egyetem, megyei tankerületi központok, szakképzési centrumok, egyházak, OFA NKft., roma szakkollégiumok, SZGYF megyei szervezete, karitatív szervezetek (a Máltai Szeretetszolgálat és a Magyar Vöröskereszt megyei szervezetei), megyei közmű szolgáltatók, kórházak, megyei járóbeteg szakellátók, megyei kormányhivatal foglalkoztatási és népegészségügyi főosztályai, fogyatékkal élők megyei/térségi szervezetei, megyei sportszövetségek, megyei múzeumok és színházak, megyei könyvtár

A Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamarától és a Nemzeti Agrárkamara Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóságától részletes tájékoztatás érkezett a fejlesztési elképzeléseikről. Összeségében a megkeresett szervezetek 80%-ától, a megkeresett szervezettípusokat tekintve pedig 85%-tól érkezett projektjavaslat. A teljeskörű projektjavaslat gyűjtés keretében beérkezett fejlesztési elképzeléseket összesítő táblázatok jelen dokumentáció mellékleteiként kerülnek benyújtásra.

5. Intézkedések, ernyőprojekt-javaslatok, (egyedi projektjavaslatok) – táblázatos melléklet

A stratégiai célok elérését szolgáló intézkedések és az azokhoz rendelt ernyőprojektek-javaslatok esetében olyan átfogó intézkedési- és ernyőprojekt javaslatok megfogalmazására került sor, amelyek Hajdú-Bihar megye és Debrecen az Európai Unió fejlett, tudásalapú, magas hozzáadott értékű gazdasággal rendelkező térségé válását és az eddigiekben elért szerep tovább erősítését szolgálják figyelembe véve a zóna egészének közös fejlesztési potenciáljait.

Az intézkedéseket, illetve az ernyőprojekteket bemutató táblázat, az egyedi projektjavaslatokra vonatkozó dokumentáció - a munkacsoportonkénti gyűjtés alapján - jelen stratégia mellékleteként kerül benyújtásra.

6. A stratégiai célok indokoltsága

Hajdú-Bihar megye 2030-ig terjedő stratégiájának meghatározó alapját adja az a jövőkép, melynek meghatározása során lefedésre kerültek mindazon célkitűzések, melyek a megye társadalmi-gazdasági szereplőinek sikerét, fejlődését, élő és élettelen környezetének megőrzését, védelmét, fenntartható hasznosítását fogalmazzák meg.

A jövőképben megfogalmazott állapot elérését segítő, 3 átfogó cél került meghatározásra a gazdaság-társadalom-környezet hármasának vonatkozásában:

- A megye természeti adottságaira, természeti és kulturális értékeire és örökségére, kutatási és innovációs potenciáljára, a gazdasági és társadalmi szereplők együttműködésére alapozott gazdaságfejlesztés és versenyképesség növelés
- Társadalmi felzárkózás, esélyegyenlőség és társadalmi innováció erősítését célzó szolgáltatások és munkaerőpiaci fókuszterületek továbbfejlesztése
- Zöld, hatékony, fenntartható, a változásokra rugalmasan reagálni képes megye feltételeinek kialakítása és megerősítése

Fenti átfogó célok megvalósulását 4 stratégiai cél segíti:

- A versenyképesség tovább erősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés
- Decentralizált gazdasági potenciál erősítése
- Klímaadaptáció erősítése a megyében
- Fenntartható, élhető települések és közösségek

Az egyes stratégiai célok meghatározása az elmúlt évtized fejlesztéseinek folyamatát és eredményeit értékelve, a jelenkor legnagyobb nemzetközi, európai és hazai kihívásait figyelembe véve, a megye természeti-társadalmi-gazdasági potenciálját és a területi szereplők fejlesztési igényeit elemezve történt.

Az egyes célok tekintetében azok megfogalmazását az alábbi tényezők indokolják:

A versenyképesség tovább erősítése, innovatív, hálózatosodásra épülő gazdaságfejlesztés

- a megye kedvező földrajzi fekvésére, geopolitikai pozíciójára, természeti adottságaira és értékeire, kulturális örökségére és nemzetközi szinten is jelentős tudásbázisára alapozva növelni kívánja a gazdaságban betöltött súlyát és szerepét
- kiemelten fontos tényezőt jelent a megfelelő együttműködések kialakítása, az együttműködési igény és hajlandóság magasabb szintű jelenléte, különös tekintettel a meglévő kutatás-fejlesztési, innovációs, társadalmi és szociális potenciálok szinergikus kiaknázására
- jelentős igény mutatkozik a digitalizáció további erősítésére, új, innovatív megoldások meghonosítására, az ahhoz szükséges keretek és alapok megteremtésére (mesterséges intelligencia, Ipar 4.0, IoT, Big Data, stb.)
- a vidéki térségek túlsúlya kapcsán elengedhetetlenül fontos e területek attraktív értékekkel bíró élettérre, lakó- és munkahelyé történő átformálása annak érdekében, hogy minden generáció megtalálhassa a számára kulcsfontosságú vonzerőt
- a megye alulreprezentált, a lehetőségekhez viszonyítva kevésbé kiaknázott turisztikai potenciáljának minőségi szolgáltatások, speciális és magas szintű, valóban fizetőképes keresletet kielégítő, a természeti és kulturális értékeket fenntartható módon kezelő turizmusfejlesztési megközelítés meghonosítása szükséges

Decentralizált gazdasági potenciál erősítése

- összhangban a zöldebb és fenntartható, a természeti és táji értékeket megóvni kívánó fejlesztési elképzelésekkel, nagy igény mutatkozik a jelenleg kihasználatlan ipari parkok, ipartelepek hasznosítására, szem előtt tartva az elsősorban barnamezős területekre vonatkozó fejlesztési igényeket
- elengedhetetlen az infrastruktúra további fejlesztése, erősítése, a hálózatos összeköttetések mennyiségi és minőségi fejlesztése
- a megyét érintően elmondható, hogy több alsóbbrendű közlekedési út rendkívüli módon elhasználódott, leromlott állapotot tükröz, így szükséges azok felújítása
- a megye elérhetőségét, illetve a megyén belüli elérhetőséget javítani, modernizálni szükséges a fenntarthatóság szempontjainak figyelembevételével
- a technológia fejlődésével lépést tartó, a digitalizációs léptékváltást követni tudó munkaerőpiaci fejlesztések elengedhetetlenek

Klímaadaptáció erősítése a megyében

- Hajdú-Bihar megye célja, hogy javuljon az érintett megyei ágazatok és a lakosság alkalmazkodóképessége a klímaváltozás hatásaihoz, mind a gazdaság, mind a lakosság képes legyen rugalmasan reagálni az előttünk álló kihívásokra
- a klímaváltozás hatásai a megyében sok szálon összefüggenek a vízgazdálkodás problémáival: a mezőgazdaságra, az erdőgazdálkodásra, a turizmusra és a környezetvédelemre is hatással vannak a vízhiány, vagy víztöbblet hatására jelentkező problémák
- az energiahatékonysági és energiafogyasztást csökkentő technológiai megoldások mellett továbbra is kulcsfontosságúak a hatékony, minden társadalmi és gazdasági szereplőt elérő szemléletformálási kezdeményezések

- a megye megújuló energia potenciáljának jóval hatékonyabb kiaknázását biztosítani szükséges, különös tekintettel a geotermikus energia hasznosítására
- kiemelt szerepet játszik a környezetbarát közlekedési módok előmozdítása mind a hivatásforgalom, mind a tömegközlekedés és turizmus terén
- az innovatív, intelligens közlekedési módok bevezetése és népszerűsítése
- a megye gazdaságában és foglalkoztatásában meghatározó az agrárium, az agrár-élelmiszeripar szerepe; a fenntartható területhasználat szempontjainak erőteljes szem előtt tartása, a környezetkímélő művelés ösztönzése kiemelten fontos
- Hajdú-Bihar megye elkötelezett a körforgásos gazdaság elveinek és célkitűzéseinek minél szélesebb körű népszerűsítésében, a kapcsolódó megoldások közös meghatározásában, így fontos fejlesztési terület a hulladék-termelés csökkentése, újrahasználat és hasznosítás rendszereinek fejlesztése is

Fenntartható, élhető települések és közösségek

- a közszolgáltatások elérése kulcsfontosságú minden társadalmi szereplő számára; a helyi szükségletekre és igényekre építő, a helyi közösségek által kialakított, helyi társadalom fejlődését szolgáló szolgáltatások bevezetése meghatározó.
- az infrastruktúra és a gazdasági környezet fejlesztése is megköveteli a humán kapacitások bővítését és kiaknázását az oktatás, az innováció és a technológia-transzfer fejlesztésével
- a fenntartható turisztikai térségfejlesztés, a szelíd turizmus fejlesztése közös igény mind a helyi értékek, termékek pozicionálása, a megye vonzerejének növelése, a helyi közösségek erősödése, mind a környezeti fenntarthatóság biztosítása szempontjából; új lehetőséget jelenthet Hajdú-Bihar, mint turisztikai brand kialakítása
- a város-vidék kapcsolatrendszer megerősítésének alapvető feltétele a vidéki települések elérhetőségének javítása, elsődlegesen a meglévő úthálózat minőségi fejlesztése; az útfejlesztések mellett fontos a közösségi közlekedési formákban való fejlesztések elősegítése a tömegközlekedési eszközök minőségi javítása érdekében
- a településközi kapcsolatrendszer megerősítése magában hordozza a települések lakosai közötti kapcsolatok erősödését is, valamint a környezetükhöz, településükhöz és ezáltal a megyéhez való kötődésük erősödését is, erősítve a megye népességmegtartó erejét, erős identitású közösségek létrejöttét

7. Mellékletek

1. számú melléklet: Intézkedéseket összefoglaló táblázat (lásd 5. fejezet)
2. számú melléklet: Ernyőprojekt-összesítő táblázat (az intézkedések megvalósítását segítő ernyőprojekt-javaslatok)
3. számú melléklet: Egyedi projektösszesítő táblázat (az intézkedések megvalósítását segítő, az ernyőprojekteket alátámasztó egyedi projektjavaslatok)
4. számú melléklet: A megye stratégiáját megalapozó helyzetelemzés vázlata